

ምክር ቤቱ በቀኝ ክፍ ሲያጠቃ ዋላ

ግርማ ሠይፉ ማሩ

የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በሦስተኛ ዓመት ሁለተኛው ዓመት አጋማሽ ከጠቅላይ ሚኒስትሩ መለስ ዜናዊ በሞት መለየት መንስዔ ከገባበት የህዝን ድባብ ተላቆ ከወትሮ በተሻለ መነቃቃት እየታየበት እንደሆነ ይታመናል። ይህ እውነት ቢሆንም አንዳንዶች ምንም አይነት ነገር የለም ይላሉ (አዲስ አድማስን ፓርላማው ጥርስ አወጣ ዘገባን ልብ ይሉዋል።) አዲስ ነገር መኖሩ ግን እየታየ ያለ እውነት ነው። በምክር ቤት አባላት ለፌዴራል ጉዳዮች ሚኒስትሩ የቀረቡት ጥያቄዎች እንዲሁ በዋዛ የሚታዩ አልነበሩም። ይህ ሁሉ ሆኖ ምክር ቤቱ በሰኔ 13 ውሎ በቀኝ በኩል በአማራ ክልል ተወካዮች አማካኝነት ሲያጠቃ ውሎ ግብ ማስቆጠር ግን ሳይሆንለት ቀርቶዋል። ሙከራው ግን አበረታች ነው።

የ1999 የህዝብ ቆጠራ ብዙ አከራካሪ ነጥብ የነበረው ቢሆንም የአማራ እና የአዲስ አበባ የህዝብ ቁጥር ከቅድመ ግምት ያነሰ መሆኑ አንዱ ነበር። የአማራ ክልል ህዝብ ቀድሞ ከነበረው ቅድመ ግምት በሶስት ሚሊዮን ገደማ ማነሱ ይህ ሁሉ ህዝብ የት ደረሰ ለሚለው ጥያቄ መልስ መስጠት አስፈላጊ የነበረ ሲሆን፤ መልሶቹ የአንድን ክልል የህዝብ ቁጥር ሊቀንሱ የሚችሉትን ዋና ዋና ኩነቶች ሶስት ሲሆኑ እነርሱም ፍልሰት፣ ሞት እና የውልደት ምጣኔ እንደሆኑ ይታወቃል። ለነዚህ ጉዳዮች በየተራ የቀረበው ሙግትና የተሰጠው ማብራሪያ የሚከተለው ነበር።

ፍልሰት በሚመለከት የፍልሰት ዋነኛ ተቀባይ የሆነችው አዲስ አበባ እንዲሁ ሶስት ሚሊዮን ከአማራ ልትቀበል የራሷን ነዋሪ ሶስት ሚሊዮን እንዳልደረሰ የሚታወቅ ነው። ሰለዚህ ለአማራ ክልል ሕዝብ መቀነስ ፍልሰት በተለይ ወደ አዲስ አበባ የማይታሰብ ሰለነበር በ2001 ሪፖርት ሲቀርብም እንደ ምክንያት የቀረበ አልነበረም። ዳርዳታው ግን ነበር።

ሁለተኛው ምክንያት ሞት ነው። የአማራ ህዝብ የሞት ምጣኔ ከሌላው ህዝብ በተለየ ሁኔታ እንዲሞት የሚያደርግ የተፈጥሮ ወይም ሰው ሰራሽ አደጋ ካለመኖሩ ጋር ይህ ጉዳይ ብዙ የሚባልለት ባይሆንም በብዙ የምክር ቤት አባላት ለመጥቀስ ፈራ ተባ ሲሉ አንደኛው የምክር ቤት አባል ግን ደፍረው የአማራ ክልል ህዝብ በተለየ ሁኔታ በኤድስ ሞቶዋል መባሉ ትክክል ስለአልሆነ ይቅርታ መጠየቅ ሲከፋም በሃላፊነት መጠየቅ አስፈላጊ መሆኑን ሞግተዋል።

የውልደት ምጣኔ በመላው ሀገሪቱ ዝቅ እያለ የመጣ ቢሆንም በአማራ ክልል በተለየ ሁኔታ ዝቅተኛ ነው ማለት እንደማይቻል ይልቁንም በክልሉ በስፋት ካለው ያለ ዕድሜ ጋብቻ እና አንድ እናት ብዙ ልጆችን መውለድ አንጻር ሲታይ ይህም ተቀባይነት እንደሌለው በምክር ቤቱ ሞጋች ሆኖ ነበር።

የእነዚህ ሶስት ጉዳዮች ድምር ውጤት የሆነው የህዝብ ዕድገት ምጣኔ 1.73 በመሆኑ ምንም ተቀባይነት እንደሌለው የተከራከሩ ሲሆን በሴንሰስ ማዕከል (በአምስት ዓመት) የተደረገው ጥናትም ያሳየው አቅ የአማራ ክልል የህዝብ ዕድገት ምጣኔ ከፍ ብሎ 2.3 በመቶ እንደሆነ ይፋ ሆኖዋል።

የምክር ቤት አባላት በዚህ ስህተት ምክንያት የአማራ ክልል ህዝብ ቁጥር በማነስ በመያዙ ላለፉት አምስት ዓመታት ከዘጠኝ እስከ አስር ለሚሆን ወረዳ የሚሆን በጀት እንዲያጣ ተደርጎዋል። ከዚህም በላይ የአማራ ክልል ህዝብ ተገቢ ባልሆነ መልኩ በኤድስ ሞቶዋል የሚለው ጉዳይ ይቅርታ ሊያስጠይቅ ብሎም በኃላፊነት ሊያስጠይቅ ይገባል የሚል አቋም በስፋት ሲቀርብ

ነበር። በዚህ መስመር በቀኝ ክንፍ ሲያጠቃ የዋለው ምክር ቤት በመጨረሻ ግብ ማስቆጠር አልቻለም። ይቅርታም ተጠያቂነትም ማረጋገጥ አልቻለም።

እንደ ግብ ይቆጠር የነበረው የአማራ ህዝብ በተለይ በኤድስ ሞቶዋል የሚለውን የ1999 የህዝብ ቆጠራ ውጤት ማብራሪያ እና የአማራ ህዝብ የህዝብ ዕድገት ምጣኔ ከሀገሪቱ አማካይ በታች እንዲሁም ከአንድ አንድ አውሮፓ ሀገራት ጋር በሚመጣጠን ሁኔታ 1.73 በመቶ ነው የሚለው ትክክል ያለመሆኑን በአማራ ክልል የተለየ የህዝብ ፍልስት አለ የሚለውን ሁኔታ አስረግጦ መልስ መስጠት ባለተቻለበት ሁኔታ ነው። መታወቅ ያለበት አንድ ሃቅ ግን ከ1999 በፊት የነበረው ቆጠራ ልክ ከነበረ የዕድገት ምጣኔው 1.73 ልክ ካልሆነ የ1999 17.1 ሚሊዮን ልክ አይደለም።

የምክር ቤት አባላቱ ይቅርታ ከመጠየቅ እስከ መጠየቅ የሚል ሃሳብ ቢያቀርቡም ምክትል ጠቅላይ ሚኒስትር ለወደፊት ተሞክሮ መውሰጃ ተደርጎ መታየት አለበት በሚል አረጋግተው ፤ አፈ ጉባዔው ደግሞ ድምፅ ሳያሰጡ በሰምምነት በሚል እንዲፀድቅ አድርገውታል። የምክር ቤት አባላት ከወትሮ በተለየ በመረጃ በተደገፈ ሲሞግቱ ቢውሉም የአማራ ህዝብ ቁጥር በቃ እንደተቆጠረው ነው ተብሎ የታለፈ ሲሆን ከ1999 በኋላ ግን በ2.3 በመቶ እንዲያድግ ተደገርጎ የ2004 የአማራ ቁጥር 19.2 ሚሊዮን ሆኖዋል ተብሎዋል።

መታወቅ ያለበት ሰህተቱ የቅድመ ግምት አንጂ የቆጠራ ያለመሆኑን የግምት ሰህተት ለአማራ ክልል በዚያን ያህል ርቀት ለምን? የሚለው ያልተመለስ ጥያቄ ሲሆን እያከራከረ እንደሚቀጥል ይጠበቃል። ይህ ጉዳይ በአዲስ አበባም ተመሳሳይ ነው።

በዚህ አጋጣሚ ኢቲቪ የ2001 የህዝብ ሪፖርት ቆጠራ ተከትሎ የአማራ ህዝብ በስነ ተዋልዶ ያመጣውን ስኬት በማሳየት በወቅቱ የተገለፀውን የ1.73 በመቶ ዕድገት ለማስረዳት የደከመው ድካም ሲታይ ግን አሁን ምን ሊሉ እንደሚችሉ መጠየቅ አስፈላጊ ይመስለኛል። አሁንም ቢሆን የአማራ ህዝብ ዕድገት ምጣኔ 2.3 በመቶ ነው የተባለው በዋነኝነት የአማራ ህዝብ ፍልስትም ከሌላው በተለየ ከፍተኛ በመሆኑ ነው የሚል ማብራሪያ ተሰጥቶዋል። ተቀባዩ አዲስ አበባ ነው የሚሉ ይመስላሉ አዲስ አበባ ግን በዚያው ልክ ቁጥሩ እየጨመረ አይደለም። ነገሩ ግራ የገባው ግራ ዓይነት ነው።

አዲስ አበባ በሚመለከተ አንድ አንድ መረጃ ልስጣችሁና ይህን ጦማር ላብቃ። የአዲስ አበባ ባለ አደራ መስተዳድር ሰራ አስኪያጅ የነበሩት ዶክተር ውብሸት የአዲስ አበባ ህዝብ 4 ሚሊዮን አንደሚገመትና የአዲስ አበባ ውሃ ሽፋንም ሰባ አምስት በመቶ አንደሆነ ገልጸው ነበር። በዚህ ስሌት የአዲስ አበባ ህዝብ 2.7 ሚሊዮን ከሆነ የአዲስ አበባ የውሃ ሽፋን ከመቶ በላይ እንደሆነ መገመት ይቻላል። አሁንም ቢሆን የአዲስ አበባ ህዝብ ቁጥር በቃ ሶስት ሚሊዮን ገደማ ነው ተብሎዋል። ብዙ መስሎ የሚታየው ውሎ ገብ ነው የሚል ሆኖዋል።

ጎበዝ አሁን መንግስት ለመስራት ባቀደው የቤት ምዝገባ 1.3 ሚሊዮን ቤት ፈላጊ ዕድሜው ከአስራ ስምንት ዓመት በላይ የሆነ ነዋሪነቱ አዲስ አበባ የሆነ ብቻ ይመዘገባል ተብሎ ይጠበቃል። ይህ ማለት አዲስ አበባ አሁን ምንም የመኖሪያ ቤት የላትም ወደሚል መደምደሚያ የሚወስድ ነው። ቴሌ ኮሚኒኬሽን በአዲስ አበባ ከ2.5 ሚሊዮን በላይ ሞባይል እንዳሰራጨ ይናገራል ስለዚህ የአዲስ አበባ ነዋሪ የሞባይል ሽፋን መጣራት ያለበት ነው። ህፃናቱ ሁሉ ሞባይል ይዘዋል ማለት ነው። የአዲስ አበባ ሕዝብ ቆጠራ በመፅሃፍ ቅዱስ አቆጣጠር ይሆን እንዴ ያስብላል። ሴቶችና ሕፃናትን ሳይጨምር።

መቼም በቁጥር እንኳን ላለመተማመን የተስማማን ይመስላል። እረ የምናምነው መንግስት ተቋም ስጠን ብለን እንፀልይ። በተጨማሪም ሲያጠፋ ይቅርታ የሚጠይቅ እና ላጠፋው ጥፋትም ተጠያቂ የሚሆን።